EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.11.17
KOM(2010) 676 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamento Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto taikymas

(Tekstas svarbus EEE)

SEK(2010) 1391

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamento Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto taikymas

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮŽANGA

Europos bendrovės statutas („SE reglamentas“)[1] buvo priimtas 2001 m. spalio 8 d. po daugiau nei 30-ies metų derybų Taryboje. Juo siūloma galimybė sukurti naują teisinę formą – Europos bendrovę, taip pat vadinamą SE nuo lotyniško pavadinimo *Societas Europaea*. SE reglamento tikslai, kaip nurodyta jo konstatuojamojoje dalyje, buvo, *inter alia,* pašalinti kliūtis kuriant skirtingų valstybių narių valstybių bendrovių grupes, (…) sudaryti sąlygas Europos lygmens bendrovėms jungtis, planuoti ir vykdyti savo verslo reorganizaciją Bendrijos mastu ir perkelti savo registruotą būstinę į kitą valstybę narę tuo pačiu užtikrinant tinkamą akcininkų mažumos ir trečiųjų šalių interesų apsaugą, (…) imtis visų įmanomų priemonių ekonominių ir teisinių verslo padalinių lygybei Bendrijoje užtikrinti, (…) suteikti galimybę steigti ir valdyti bendrovę Europos lygmeniu, nesusiduriant su kliūtimis, kylančiomis dėl nacionalinės bendrovių teisės skirtumų ir jos taikymo ribotoje teritorijoje.(…) ir (…) sudaryti galimybes Europos lygmens bendrovėms pritaikyti savo organizacinę struktūrą, taip pat pasirinkti tinkamą bendrovės valdymo sistemą, užtikrinančią veiksmingą valdymą, tinkamą priežiūrą ir darbuotojų teisių dalyvauti priimant sprendimus išsaugojimą[2].

SE reglamentas papildomas Tarybos direktyva 2001/86/EB dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE (SE direktyva). Galutinis terminas suderinti nacionalinę teisę su Europos teisės aktais dėl SE buvo 2004 m. spalio 8 d., bet jo laikėsi tik 8 valstybės narės. Visos valstybės narės perkėlė SE direktyvą į nacionalinę teisę tik 2007 m. pradžioje.

Pagal SE reglamento 69 straipsnį reikalaujama, kad Komisija pateiktų ataskaitą apie jo taikymą, įskaitant pasiūlymus dėl pakeitimų, jei reikia, praėjus penkeriems metams po jo įsigaliojimo. Siekdamas surinkti reikalingus duomenis apie praktinį ES statuto taikymą, Europos Komisijos Vidaus rinkos ir paslaugų generalinis direktoratas užsakė išorės tyrimą ir konsultavosi su suinteresuotosiomis šalimis viešųjų konsultacijų ir konferencijos metu[3].

2. STATUTO TAIKYMAS. SE INVENTORIZACIJA

2010 m. birželio 25 d. ES/EEE valstybėse narėse buvo užregistruotos 595 SE. Nuo 2004 iki 2008 m. SE skaičius proporcingai didėjo. 2009 m. buvo įsteigta mažiau SE negu 2008 m., bet 2010 m. steigiamų SE skaičius vėl ėmė didėti. SE buvo užregistruotos 21-oje iš 30-ies

---

1 2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto.

2 SE reglamento 1, 2, 4, 6, 7, 14 ir 21 konstatuojamosios dalys.

3 „Ernst&Young“ išorės tyrimą (toliau – „E&Y tyrimas“), konsultacijų suvestinę ataskaitą ir informaciją apie 2010 m. gegužės 26 d. konferenciją galima rasti http://ec.europa.eu/internal_market/company/se/index_en.htm.

EU/EEE valstybių narių; didžioji dalis (apie 70 %) – Čekijoje arba Vokietijoje. Labai mažai SE buvo registruota pietų Europos valstybėse narėse, išskyrus Kiprą.

Prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikiama išsami informacija apie ES inventorizaciją ir jų ypatybes, taip pat apie įvairiose valstybėse narėse taikomus SE teisės aktus.

3. PAGRINDINIAI VEIKSNIAI IR TENDENCIJOS

3.1. Teigiami ir neigiami SE steigimo veiksniai

Bendrovių pateikti atsakymai atskleidžia, kad apskritai sprendimas steigti SE ar ne, priklauso nuo konkretaus „verslo atvejo“, t. y. jis yra grindžiamas keliomis priežastimis, susijusiomis su konkrečia atitinkamos bendrovės situacija. Priežastys skiriasi, ir sunku nustatyti bendrą visoms bendrovėms būdingą tendenciją. Tačiau atrodo, kad kai kurios priežastys apskritai yra svarbesnės už kitas, o kai kurios atrodo svarbesnės tam tikrose valstybėse narėse arba veiklos srityse nei kitose. Kai kurios šių priežasčių, kurias bendrovės įvardijo kaip teigiamus arba neigiamus veiksnius, pateikiamos toliau.

Teigiama, kad SE **europietiškas įvaizdis** yra vienas iš svarbiausių teigiamų veiksnių. Jis ypač patrauklus toms bendrovėms, kurios siekia pabrėžti savo priklausymą Europai arba nori pasinaudoti teisine Europos forma, kuri yra geriau žinoma negu nacionalinės formos, kad patektų į kitų valstybių narių rinkas, nesteigdamos ten užsienio filialų. Tačiau europietiško įvaizdžio svarba skiriasi. Teigiama, kad jis teikia pranašumo visų pirma bendrovėms, esančioms mažose šalyse, Rytų Europos šalyse, Belgijoje ir į eksportą ir importą orientuotose šalyse (pvz., Vokietijoje). Kita vertus, kai kuriose valstybėse narėse, konkrečiuose sektoriuose, nacionalinė etiketė laikoma kur kas lengviau parduodama negu europinė.

Teigiama, kad SE **viršvalstybinis pobūdis** yra potencialus privalumas vykdant tarpvalstybinius susijungimus arba struktūrinius grupės pakeitimus (pvz., nacionalinius filialus transformuojant į patronuojančios bendrovės skyrius). Visų pirma, tai padeda įsigytos bendrovės arba buvusių filialų vadovybei ir darbuotojams nepatirti nacionalinio „pralaimėjimo“ pojūčio.

Galimybė perkelti registruotąją buveinę į kitą valstybę narę laikoma esminiu veiksniu ir tikru SE konkurenciniu pranašumu prieš nacionalines bendroves. Nesant direktyvos dėl bendrovės registruotos buveinės perkėlimo iš vienos valstybės į kitą, SE išlieka vienintelė bendrovės forma, leidžianti bendrovėms perkelti savo registruotą buveinę į bet kurią kitą valstybę narę jos nelikviduojant[4]. Teigiama, kad tokia galimybė itin patraukli kontroliuojančiosioms bendrovėms. Tačiau praktiškai tik nedaug SE perkėlė savo registruotas buveines (2010 m. birželio 25 d. duomenimis – 49).

Galimybė pasinaudoti SE forma kaip **tarpvalstybinio susijungimo vykdymo** priemone buvo laikoma svarbiu veiksniu, kol įsigaliojo Direktyva dėl tarpvalstybinių susijungimų. Be to, bendrovių ir teisinių patarėjų teigimu, nuostatos dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus yra lankstesnės minėtoje direktyvoje negu SE statute, nors darbininkų organizacijos tam prieštarauja.

---

[4] Tačiau SE statute reikalaujama, kad pagrindinė buveinė būtų perkelta kartu su registruota buveine; tai pranašumą sumažina.

Kai kurie viešųjų konsultacijų respondentai kaip teigiamą veiksnį minėjo SE galimybes **reorganizuoti ir supaprastinti grupės struktūrą**. Atsakymai rodo, kad transformavimasis į SE, įskaitant filialų pavertimą skyriais, visų pirma patrauklus finansų ir draudimo srityse veikiančioms bendrovėms. Buvo paminėti tokie pranašumai kaip viena priežiūros institucija (vietoje kelių tokių institucijų visose valstybėse narėse, kuriose bendrovė turi filialų) ir lengvesnis kapitalo reikalavimų vykdymas. Tačiau tokio restruktūrizavimo į SE pranašumai nėra akivaizdūs (nes tai būtų įmanoma ir naudojant nacionalinę bendrovę), jei jie nėra suderinti su kitais pranašumais, kaip antai europietiškas įvaizdis, viršvalstybinis SE pobūdis arba galimybė perkelti būstinę.

Viešųjų konsultacijų respondentai taip pat minėjo SE formos pranašumus finansavimo požiūriu (stipresnės pozicijos derybose su bankais ir kreipiantis ES finansinės paramos) ir lanksčias SE darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisykles valstybėse narėse, kur šie klausimai yra reglamentuojami privalomomis taisyklėmis. Pastaruoju klausimu tiek bendrovės, tiek profsąjungos teigia, kad SE statutas suteikia galimybę: i) diskutuoti dėl darbuotojo dalyvavimo priimant sprendimus modelio, taip pritaikant jį prie konkrečių bendrovės arba grupės poreikių, užuot būtinai laikiusis privalomų nacionalinių taisyklių; ii) turėti atstovų iš skirtingų valstybių narių, o ne iš vienos valstybės narės (tai gali padėti ugdyti europietiško darbuotojo savimonę ir galėtų būti pranašumas europinio masto grupėms) ir iii) mažinti priežiūros valdybos dydį didinant jos efektyvumą. Teigiama, kad SE forma kartais naudojama siekiant išlaikyti tą pačią darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus sistemą nepriklausomai nuo išaugusios bendrovės darbo jėgos[5].

Steigimo išlaidos, daug laiko atimančios ir sudėtingos procedūros bei teisinis netikrumas kartu su patarėjų ir kompetentingų valdžios institucijos **išankstinių žinių ir praktinės patirties stoka** nurodomi kaip svarbiausi neigiami veiksniai *steigiant SE*. Žinomi didžiulių SE steigimo išlaidų pavyzdžiai – „Allianz SE“ ir BASF SE, kurių steigimo kaip SE išlaidos atitinkamai sudarė 95 mln. EUR ir 5 mln. EUR. Nekalbant apie šiuos atvejus, vidutinės išorės tyrimo metu apklaustų SE steigimo išlaidos sudarė maždaug 784 000 EUR (įskaitant mokesčių ir teisinių konsultacijų, vertimo ir registracijos išlaidas). Bendros steigimo išlaidos svyruoja nuo maždaug 100 000 EUR iki 2–4 mln. EUR.

Teigiama, kad **nepakankamos žinios apie SE** verslo bendruomenėje ES ir už jos ribų yra pati didžiausiai problema *SE vykdant veiklą.* Skelbdama apie SE formos perėmimą, vadovybė dažnai turi skirti daug pastangų, kad paaiškintų SE pobūdį verslo partneriams (klientams, tiekėjams, bankams ir kt.) ir darbuotojams.

Kelios bendrovės, teisiniai patarėjai ir verslo asociacijos mano, kad **darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus** taisyklės yra neigiamas veiksnys, nes, jų manymu, jos yra sudėtingos ir reikalaujančios daug laiko, visų pirma, valstybėse narėse, kurių teisės aktuose nenumatyta darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus sistema. Kartais šios taisyklės laikomos neproporcingomis, pavyzdžiui, tais atvejais, kai labai nedaug darbuotojų domisi dalyvavimo procesu. Reikalavimas, kad SE negali būti registruota, kol neužbaigtos derybos dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus, taip pat kartais minimas kaip svarbus neigiamas veiksnys, visų pirma į biržos sąrašus įtrauktoms bendrovėms, kurioms labai svarbu tvirtai žinoti registracijos procedūras ir laiką. Tačiau šioms nuomonėms nepritaria darbuotojų organizacijos.

---

[5] Profsąjungos teigia, kad Vokietijoje pasitaikė atvejų, kai SE buvo sukurtos, siekiant išlaikyti tą patį darbuotojų dalyvavimo priežiūros valdyboje lygį, nors laikantis nacionalinei bendrovei nustatytos žemutinės ribos (500 arba 2 000 darbuotojų) darbuotojų atstovavimas valdyboje turėtų būti keičiamas.

3.2. SE pasiskirstymo tendencijos

Sprendžiant pagal išorės tyrimą ir konsultacijų bei konferencijos dalyvių nuomones, **nacionalinių bendrovių dydis** greičiausiai turi įtakos SE pasiskirstymui. Teigiama, kad išaugusios SE steigimo išlaidos (visų pirma aukštas minimalaus kapitalo reikalavimas) ir sudėtingumas, palyginti su akcine bendrove, sudaro daugiau kliūčių valstybėse narėse, kuriose nacionalinės bendrovės daugiausia yra mažos ir vidutinės įmonės. Lenkija, Ispanija, Portugalija, Graikija ir Italija minimos kaip šalys, kuriose tuo būtų galima iš dalies paaiškinti nedidelį SE skaičių. Viešosios konsultacijos respondentas taip pat paminėjo, kad egzistuoja teigiamas ryšys tarp tarptautinių bendrovių skaičiaus ir SE skaičiaus tam tikroje valstybėje narėje.

Manoma, kad **teisinės ir verslo bendruomenės žinios ir suvokimas** apie SE formą taip pat turi įtakos. Faktai rodo, kad valstybėse narėse, kur SE forma buvo aktyviai propaguojama, pavyzdžiui, Čekijoje ir Vokietijoje, yra daugiau SE, o tokiose valstybėse narėse kaip Italija ar Ispanija, kur sunku gauti informacijos ir patarimų SE klausimais, įsteigta labai mažai SE. Gali būti, kad būta ir teigiamo spiralinio poveikio: valstybėje narėje augantis SE skaičius sukėlė kitų bendrovių susidomėjimą šia teisine forma, todėl toje šalyje buvo įsteigta daugiau SE.

Vykdant išorės tyrimą taip pat padaryta išvada, kad **vėlyvas SE direktyvos įgyvendinimas kai kuriose valstybėse narėse** galėjo turėti poveikio informuotumo lygiui ir SE skaičiui tose šalyse[6].

Kita tendencija yra ta, kad apskritai daugiau SE buvo įsteigta **šalyse, kuriose leidžiama tik dviejų pakopų bendrovių valdymo sistema**, negu šalyse, kuriose leidžiama tik vienos pakopos sistema, ir labai nedaug SE yra įsteigta šalyse, kuriose jau leidžiamos abi sistemos. Tačiau pasak kai kurių viešosios konsultacijos respondentų, pasirinkus valdybos struktūrą, kuri yra nežinoma nacionalinėje teisėje ten, kur registruota SE, gali kilti teisinis netikrumas arba praktinių sunkumų.

Kalbant apie SE pasiskirstymo įvairiose valstybėse narėse ir **nacionalinių darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklių** ryšį, suinteresuotųjų šalių nuomonės skiriasi. Jei išorės tyrimo ir viešosios konsultacijos respondentų dauguma sutinka, kad apskritai[7] tokia tendencija egzistuoja, tai darbuotojų organizacijos ir mokslininkai, dirbantys darbo teisės srityje su šia nuomone nesutinka.

Viešosios konsultacijos respondentai taip pat paminėjo kitokius galimus SE pasiskirstymo ES/EEE paaiškinimus, pavyzdžiui: i) SE formos lankstumas kai kuriais aspektais, palyginti su nacionalinėmis teisinėmis formomis; ii) skirtinga europietiško įvaizdžio vertė; iii) skirtingos SE steigimo išlaidos ir sandorio išlaidos; iv) valstybių narių mokesčių sistemos.

Didelis **neveikiančių SE** skaičius kai kuriose valstybėse narėse, visų pirma Čekijoje ir Vokietijoje, taip pat padeda paaiškinti tokį didelį SE skaičių šiose dviejose valstybėse narėse[8].

---

6 Šalyse, kuriose SE direktyva buvo įgyvendinta 2006 m. arba vėliau (t. y. Slovėnijoje, Graikijoje, Liuksemburge, Airijoje, Bulgarijoje ir Rumunijoje) yra labai nedaug SE.

7 Ši tendencija nėra be išimčių, pavyzdžiui, 2010 m. birželio 25 d. Slovėnijoje (0), Vengrijoje (3), Suomijoje (0), Danijoje (2) ir Švedijoje (9) buvo užregistruota labai mažai SE arba nė vienos, nors šiose šalyse egzistuoja gana išsamios darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklės, tuo tarpu šiek tiek daugiau SE užregistruota Jungtinėje Karalystėje (23) ir Prancūzijoje (19), nors šios dvi šalys neturi darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklių arba jos yra labai ribotos.

8 Tačiau šiose dviejose šalyse yra ir didžiausias veikiančių SE skaičius.

Teigiama, kad neveikiančių SE kūrimas (tai daro profesionalūs paslaugų teikėjai) šiose šalyse gali būti paaiškintas tuo, kad parduoti skirtų neveikiančių bendrovių sistema ten yra įprasta[9] ir ji tenkina tam tikrus verslo poreikius. Anot viešosios konsultacijos respondentų, bendrovės perka SE daugiausiai norėdamos sutaupyti laiko ir pinigų, ir išvengti sudėtingų ir neaiškių steigimo procedūrų. Keletas respondentų paminėjo, kad neveikiančios SE suteikia galimybę sukurti SE nevykdant varginančių tarpvalstybinio pobūdžio reikalavimų[10] ir nevedant derybų dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus. Galimybė išvengti griežtų reikalavimų ypatingai svarbi mažoms įmonėms. Kita vertus, darbuotojų organizacijos reiškia susirūpinimą tuo, kad neveikiančios SE gali būti panaudotos siekiant išvengti SE direktyvoje nustatytų darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklių. Tuo pačiu reikėtų paminėti, kad nėra pakankamai informacijos apie daugelį neveikusių SE po to, kai jos pradėjo veikti. Tai iš dalies paaiškina faktas, kad metinės ataskaitos yra skelbiamos retrospektyviai. Kitas paaiškinimas yra toks, kad kai kurioms bendrovėms dėl jų mažumo leidžiama skelbti tik sutrumpintą balansą ir ataskaitų paaiškinimus. Turima duomenų, kad kai kuriais atvejais metinių ataskaitų negalima rasti bendrovių registruose, nors tam nėra jokio pateisinimo.

4. PRAKTINĖS SE STATUTO TAIKYMO PROBLEMOS

Remiantis informacija, surinkta konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis metu, buvo nustatyta keletas SE statuto taikymo problemų, susijusių tiek su SE steigimu, tiek jų veikimu. Išsamesnis konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis metu nustatytų problemų paaiškinimas pateikiamas prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

4.1. SE steigimas

Pirminis SE statuto tikslas buvo suteikti europietišką formą jau esančioms tinkamo dydžio tarpvalstybinėms bendrovėms, nesudarant sunkumų mažosioms ir vidutinėms įmonėms steigti SE. Tačiau konferencija ir vieša konsultacija parodė, kad įmonių, visų pirma MVĮ, manymu, dabartinės steigimo sąlygos yra labai apsunkinančios. **Steigimo išlaidos, daug laiko reikalaujančios ir sudėtingos procedūros ir SE steigimo proceso teisinis netikrumas**, daugiausia kylantys dėl nepakankamo SE statuto ir daugybės nuorodų į nacionalinę teisę vienodumo, yra vienos iš svarbiausių kliūčių, atgrasančių nuo SE steigimo. Suinteresuotosios šalys taip pat kaip galimas kliūtis mini **griežtą tarpvalstybinio pobūdžio reikalavimą** (visų pirma, reikalavimą, kad SE steigiančios bendrovės turėtų filialą arba skyrių kitoje valstybėje narėje bent jau dvejus metus iki SE steigimo), **ribotus SE steigimo būdus** ir **aukštą minimalaus kapitalo reikalavimą**.

Kalbėdami apie **ribotus steigimo būdus**, konferencijos ir viešosios konsultacijos dalyviai visų pirma minėjo galimybių privačioms ribotos atsakomybės bendrovėms tiesiogiai steigti SE tarpvalstybinio susijungimo ar pertvarkymo arba skaidymo būdu trūkumą, kaip sritį, kurioje galima būtų padaryti pakeitimų. Galimybė leisti steigti SE skaidymo būdu susijusi su klausimu dėl **susijungimo sąvokos išplėtimo SE reglamento 17 straipsnio 2 dalyje** (plg. 69 straipsnio b punktą). Konsultacijos respondentas teigia, kad skaidymas yra akivaizdi restruktūrizavimo priemonė tiek valstybėje narėje, tiek už jos ribų ir kad tarpvalstybinis

---

[9] Skirtingai negu Prancūzijoje ir Italijoje, kur, anot viešosios konsultacijos respondentų, neveikiančios bendrovės praktiškai yra nežinomos ar nenaudojamos.

[10] Pvz., kiekvienam į SE transformuojamos grupės filialui nereikia tenkinti tarpvalstybinio pobūdžio reikalavimo.

skaidymas, kuriuo gali būti įsteigta SE, būtų lengvesnis ir užimtų mažiau laiko negu dabar esamos galimybės[11]. Taip pat teigiama, kad nors ES lygmeniu nėra teisės aktų dėl tarpvalstybinio skaidymo, dėl Europos Teisingumo Teismo jurisprudencijos *Sevic* byloje (C-411/03) jau įmanoma vykdyti tarpvalstybinį skaidymą, kai jame dalyvaujančios bendrovės vadovaujasi skirtingų valstybių narių įstatymais. Kita vertus, išorės tyrimas rodo, kad leidus steigti SE skaidymo būdu, užuot supaprastinus grupę, būtų toliau skaidomas bendrovių grupės ūkio ir juridinis subjektas[12].

Kai kurios suinteresuotosios šalys (bendrovės, įskaitant SE, teisiniai patarėjai ir verslo asociacijos) taip pat mano, kad **SE darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklės**, visų pirma, derybų procedūra, susijusi su SE steigimu, yra sudėtingos ir atimančios daug laiko. Tačiau profsąjungų manymu šios derybos yra ne našta, o būtina priemonė, suteikianti galimybę tinkamam bendrovės vadovybės ir darbuotojų dialogui. Kita vertus, profsąjungos reiškia susirūpinimą, kad SE taisyklės nėra iki galo taikomos visose situacijose. Visų pirma, SE statute nėra aiškios taisyklės, nusakančios, ar neveikiančios SE gali būti registruojamos ar ne, turint omenyje, kad derybos dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus nėra vedamos, nes SE steigimo metu nei SE, nei dalyvaujančios bendrovės neturi darbuotojų.

4.2. SE gyvavimas

Keletas viešosios konsultacijos respondentų mano, kad reikalavimas, kad **registruota SE buveinė ir pagrindinė buveinė būtų toje pačioje valstybėje narėje** (arba, kai kuriose valstybėse narėse, toje pačioje vietoje) praktikoje yra kliūtis[13]. Statute numatyta griežta sankcija (likvidavimas), jei SE nesilaiko šio reikalavimo. Nuo SE statuto priėmimo įvyko daug permainų, kurios pakeitė požiūrį į bendrovių buveinės klausimą. Visų pirma, Europos Teisingumo Teismo praktika atvėrė kelią tam, kad Europos Sąjungoje būtų priimtas registruotos buveinės ir pagrindinės buveinės atskyrimo principas[14]. Be to, anot kai kurių suinteresuotųjų šalių, šiuolaikiniame pasaulyje sunku praktiškai taikyti realios buveinės principą, nes nelengva nustatyti tarptautinės bendrovės buveinės, kur priimami strateginiai sprendimai, vietą. Principas, pagal kurį taikytiną bendrovių įstatymą lemia SE registruotos buveinės valstybės teisė, yra aiškus ir lengvai nustatomas. Be to, dėl galimybės atskirti SE registruotą ir pagrindinę buveines tai galėtų tapti patrauklia grupės struktūros supaprastinimo priemone[15] ir būti žingsnis į priekį siekiant, kad verslo grupių ūkio subjektas ir juridinis subjektas ES sutaptų labiau. Išorės tyrimo išvados byloja atskyrimo naudai. Tam taip pat pritaria bendrovės, tačiau prieštarauja kitos suinteresuotosios šalys, pvz., kai kurios valstybės narės ir profsąjungos. Jos baiminasi, kad, *inter alia*, galimybė atskirti registruotą ir pagrindinę buveines galėtų apsunkinti fiskalinę kontrolę dėl nepakankamo informacijos apie kitose valstybėse registruotas bendroves skaidrumo.

---

11 Egzistuoja tokios galimybės: (i) nacionalinis skaidymas ir vėlesnis tarpvalstybinis susijungimas, kuris gali būti vykdomas remiantis SE reglamentu arba Direktyva 2005/56/EB ir – jei tarpvalstybinis susijungimas vykdomas remiantis Direktyva 2005/56/EB – tolesnis įsigyjančios bendrovės tapimas SE, arba ii) nacionalinis skaidymas, po kurio įsigyjanti bendrovė tampa SE ir vėliau perkeliama registruota SE buveinė.

12 Be to, nė viena iš išorės tyrimo vykdytojų apklaustų SE ir nė vienas iš konsultacijos respondentų nepaminėjo ribotų steigimo būdų kaip neigiamo veiksnio.

13 Plg. SE reglamento 69 straipsnio a punktą.

14 Žr. bylas *Centros* (C 212/97), *Überseering* (C 208/00), *Inspire Art* (C 167/01), *SEVIC* (C 411/03) ir *Cartesio* (C 210/06).

15 SE galėtų registruoti savo filialus vienoje valstybėje narėje, todėl visa grupė galėtų būti valdoma tik pagal vieną bendrovių įstatymą, o kiekvieno filialo pagrindinės buveinės būtų kitose valstybėse narėse, kur jos realiai vykdytų savo veiklą.

Kai kurie viešosios konsultacijos respondentai paminėjo keletą praktinių problemų, kylančių dėl skirtingų nacionalinių taisyklių SE registruotos buveinės perkėlimo procese ir dėl apsunkinančių ar neaiškių SE vidaus organizacijos taisyklių. Konferencijos dalyviai pasiūlė, kad SE statutas turėtų suteikti steigėjams ir akcininkams daugiau lankstumo nustatant SE vidaus organizaciją, netgi jei tokio lankstumo neturi nacionalinės bendrovės SE registracijos valstybėje narėje[16]. Tai taip pat padėtų sumažinti nuorodų į nacionalinius teisės aktus skaičių. Tačiau, kadangi dėl to SE tiesiogiai konkuruotų su nacionalinėmis teisinėmis formomis, buvo išreikšta abejonė dėl to, kiek būtų galima šiuo klausimu pasiekti politiškai.

Keletas suinteresuotųjų šalių nurodė keletą SE statuto nuostatos dėl **esamos SE pakeitimo nacionaline bendrove** interpretavimo problemų.

Keletas viešosios konsultacijos respondentų ir profsąjungų atstovų konferencijoje taip pat paminėjo, kad trūksta aiškių darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklių, kai **neveikianti bendrovė pradeda veikti** arba kai įsteigus SE įvyksta struktūrinių pokyčių. Profsąjungų nuomone, tai sukelia riziką, kad bus apeitos darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus taisyklės.

SE statuto 69 straipsnio c punkte reikalaujama, kad Komisija išanalizuotų, ar reikia peržiūrėti SE statuto 8 straipsnio 16 dalies nuostatą dėl jurisdikcijos, atsižvelgiant į bet kokius būsimus Europos ar nacionalinių teisės aktų pakeitimus toje srityje, kuriai taikoma 1968 m. Briuselio konvencija („Konvencija“)[17]. Ši nuostata dėl peržiūros buvo papildomai įtraukta siekiant atsižvelgti į bet kokius reikalingus jurisdikcijos taisyklių pakeitimus priėmus 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) 44/2001 (reglamentas „Briuselis I“), pakeitusį Konvenciją. Tai buvo reikalinga, nes reglamentas „Briuselis I“, svarstytas tuo pačiu metu kaip ir SE reglamentas, buvo priimtas jau pasibaigus SE statuto svarstymams. SE statuto 8 straipsnio 16 dalyje numatyta, kad perkėlus registruotą buveinę į kitą valstybę narę, vis dar galima laikyti, kad SE turi registruotą buveinę toje valstybėje narėje, kur SE buvo registruota prieš buveinės perkėlimą, kiek tai susiję su jos veikla iki perkėlimo. Ši taisyklė leidžia pateikti ieškinį dėl SE veiksmų, kurie buvo vykdomi prieš perkėlimą toje valstybėje narėje, kur SE tuo metu buvo registruota. Ji turėtų būti taikoma atsižvelgiant į taikomas jurisdikcijos taisykles, visų pirma reglamento „Briuselis I“ 2 ir 60 straipsnius, kuriais leidžiama ieškinį bendrovei kelti, *inter alia*, valstybės narės, kurioje bendrovė turi savo teisės įstatymų numatytą (registruotą) buveinę, teismuose. Taigi, 8 straipsnio 16 dalimi išplečiama teisminių procesų prieš SE jurisdikcija, palyginti su tuo, kas galima kitų tipų bendrovių atveju pagal reglamentą „Briuselis I“. Kiek Komisijai žinoma, 8 straipsnio 16 dalies taisyklė kol kas nebuvo pritaikyta praktikoje. Be to, abejotina, ar ši taisyklė kuo nors papildo esamas taisykles dėl jurisdikcijos, nustatytas reglamente „Briuselis I“, kuriomis jau leidžiama pradėti teisminį procesą valstybės narės, kurioje, pavyzdžiui, vykdoma sutartis arba padaryta arba jaučiama žala, teismuose. Vis dėlto šiame etape Komisija nemato priežasties keisti dabartinę taisyklę.

5. ADMINISTRACINĖ NAŠTA

Europos politikos studijų centras atliko SE reglamentu numatytos administracinės naštos įvertinimą[18]. Pagal šį įvertinimą SE reglamentu numatyta administracinė našta kasmet sudaro 5,2 mln. EUR. Tai sudaro 0,04 % administracinės naštos, kuri 2009 m. vasario mėn.

---

16 Plg. SE reglamento 69 straipsnio d punktą.

17 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo.

18 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation/files/abst09_ceps_extension_en.pdf.

apskaičiavimu metinių ataskaitų ir (arba) bendrovių įstatymo srityje sudaro 12,1 mlrd. EUR[19]. Tačiau reikia pažymėti, kad administracinė našta padengia visų privalomų įpareigojimų teikti informaciją administracines išlaidas, nepriklausomai nuo to, ar įpareigojimai yra būtini teisėtiems suinteresuotųjų šalių interesams ginti, ar ne. Aukšto lygio nepriklausomų suinteresuotųjų šalių grupė administracinei naštai mažinti (HLG)[20] pabrėžia, kad ateityje vykdant kokią nors SE statuto reformą turėtų būti taip pat atsižvelgta į administracinės naštos mažinimo aspektą. Ji siūlo visų pirma ieškoti galimybių mažinti įpareigojimus teikti informaciją, susijusius su ataskaitų teikimu, informacijos skelbimu, naudojimusi nepriklausomų ekspertų paslaugomis ir reikalavimais dėl susirinkimų[21].

6. IŠVADA

Išorės tyrimo išvada yra ta, kad pradiniai SE statuto tikslai yra tam tikru mastu pasiekti, tačiau situaciją vis dar galima gerinti.

Europos bendrovė sudarė galimybę Europos mastu veikiančioms bendrovėms perkelti registruotą buveinę į kitą valstybę, geriau ją reorganizuoti ir restruktūrizuoti ir rinktis iš skirtingų valdybos struktūrų, tuo pačiu išsaugant darbuotojų teises dalyvauti priimant sprendimus ir ginant akcininkų mažumos bei trečiųjų šalių interesus. Europietiškas įvaizdis ir viršvalstybinis SE pobūdis – tai kiti teigiami SE aspektai.

Tačiau šešeri SE reglamento galiojimo metai parodė, kad statuto taikymas praktikoje kelia nemažai problemų. SE statutu numatyta ne vienoda SE forma visai Europos Sąjungai, o 27 skirtingi SE tipai. Statute daug nuorodų į nacionalinę teisę, ir esama netikrumo dėl tiesiogiai taikomos teisės ir jos sąveikos su nacionaline teise teisinio poveikio. Be to, nevienodas SE pasiskirstymas Europos Sąjungoje rodo, kad statutas nepritaikytas bendrovių situacijai visose valstybėse narėse.

Svarstant klausimą dėl SE statuto pakeitimų siekiant spręsti įvairių suinteresuotųjų šalių nurodytas praktines problemas reikės atsižvelgti į tai, kad SE statutas yra subtilus kompromisas, priimtas po ilgų derybų. Šiuo metu Komisija svarsto galimus SE statuto pakeitimus, siekdama 2012 m., jei reikės, pateikti pasiūlymus. Jei tokie pakeitimai būtų priimti, jie turėtų būti vykdomi kartu su galimu SE direktyvos persvarstymu, dėl kurio būtų konsultuojamasi su socialiniais partneriais pagal Sutarties 154 straipsnį. Apskritai, bet kokioms priemonėms, kurias Komisija pasiūlytų po šios ataskaitos, turėtų būti taikomi geresnio reglamentavimo principai, įskaitant poveikio vertinimą.

---

[19] Šis įvertinimas pagrįstas aštuoniomis didžiausią naštą sudarančiomis šios srities direktyvomis. Žr. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation/files/abst09_companylaw_en.pdf.

[20] HLG buvo įsteigta konsultuoti Europos Komisiją dėl administracinės naštos mažinimo ES veiksmų programos, žr. 2007 m. rugpjūčio 31 d. Komisijos sprendimo C(2007) 4063 2 straipsnį.

[21] 2010 m. gegužės 20 d. HLG nuomonės 30 dalis.